

പതിനാലാം കേരള നിയമസഭ
പതിനാലാം സമ്മേളനം

നക്ഷത്ര ചിഹ്നമിട്ട ചോദ്യം നം.*147

05/02/2019-ൽ മറുപടിയ്ക്ക്

ജൈവ കൃഷി വ്യാപകമാക്കുന്നതിന് നടപടി

ചോദ്യം

ഉത്തരം

ശ്രീ.ഷാഫി പറമ്പിൽ
ശ്രീ.വി.ഡി.സതീശൻ
ശ്രീ.വി.പി.സജിന്ദ്രൻ
ശ്രീ.കെ.മുരളീധരൻ

ശ്രീ. വി.എസ്.സുനിൽ കുമാർ
(കൃഷി വകുപ്പ് മന്ത്രി)

(എ) ജൈവ കൃഷിയും വിഷാംശം കുറഞ്ഞ (എ) ഉണ്ട്,
കീടനാശിനി പ്രയോഗവും
വ്യാപകമാക്കുന്നതിന്
ഉദ്ദേശിക്കുന്നുണ്ടോ, ഉണ്ടെങ്കിൽ
ഇതിനായി നടത്തുന്ന
പ്രവർത്തനങ്ങൾ
എന്തൊക്കെയാണ്;

ജൈവകൃഷി വ്യാപകമാക്കുന്നതിനായി ജൈവവളങ്ങളും, ജൈവ കീടനാശിനികളും കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാലയുടെ വിവിധ കേന്ദ്രങ്ങളിൽ ഉല്പാദിപ്പിച്ച് വിപണനം നടത്തിവരുന്നുണ്ട്. വെർമികമ്പോസ്റ്റ്, ചകിരിച്ചോറ് കമ്പോസ്റ്റ് മിത്ര കമിളകൾ, ട്രൈക്കോഡർമ, സ്യൂഡോമോണാസ്, ട്രൈക്കോകാർഡുകൾ, ബ്യൂവേറിയ, മെറ്റാറൈസിയം, വെർട്ടിസീലിയം, അസോസ്പൈറില്ലം, ഫിറമോൺ കെണികൾ, അസോള തുടങ്ങിയവ ഉല്പാദിപ്പിച്ച് സർവ്വകലാശാല കേന്ദ്രങ്ങളിൽ നിന്നും വില്പന നടത്തിവരുന്നു.

കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാല പുറത്തിറക്കിയ ജൈവ കൃഷി രീതിയെക്കുറിച്ച് പ്രതിപാദിക്കുന്ന "ജൈവവിള പരിപാലന പുസ്തക"ത്തിൽ ജൈവവള പ്രയോഗങ്ങളെ കുറിച്ചും കീടരോഗങ്ങൾക്കെതിരായി പ്രയോഗിക്കേണ്ട ജൈവ കീട കുമിൾ നാശിനികളെക്കുറിച്ചും വിശദമായി നിർദ്ദേശങ്ങൾ ഉൾക്കൊള്ളിച്ചിട്ടുണ്ട്. കൂടാതെ കീടനാശിനികളെ വിഷ വീര്യത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ തരംതിരിച്ചുള്ള (മഞ്ഞ, നീല, പച്ച) വിവരങ്ങളും രേഖപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. സംസ്ഥാന സർക്കാരിന്റെ പ്ലാൻ ഫണ്ട്

വഴി നടപ്പിലാക്കുന്ന പദ്ധതികളിൽ ജൈവ കൃഷിക്കായി ശുപാർശകൾ വികസിപ്പിച്ചെടുക്കുന്നതിനുള്ള ഗവേഷണ പദ്ധതികൾക്ക് സർവ്വകലാശാല പ്രാമുഖ്യം നൽകുന്നുണ്ട്.

വെള്ളായണിയിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന കീടനാശിനി അവശിഷ്ട വിഷാംശ പരിശോധനാ ലാബിൽ കൃഷിയിടങ്ങളിൽ നിന്നും കമ്പോളങ്ങളിൽ നിന്നും ശേഖരിക്കുന്ന ഭക്ഷ്യവസ്തുക്കളുടെ സാമ്പിളുകൾ പരിശോധനയ്ക്കു വിധേയമാക്കി റിപ്പോർട്ടുകൾ സമർപ്പിക്കുന്നുണ്ട്. ഇതിനെ അടിസ്ഥാനമാക്കി പരിശോധനാ ഫലങ്ങൾ കൃത്യമായ ഇടവേളകളിൽ പത്രവാർത്തകളിൽ കൂടി പ്രസിദ്ധീകരിക്കുന്നുണ്ട് ഈ പത്രവാർത്തകൾ ഉപഭോക്താക്കളിൽ ജൈവകൃഷിക്ക് സഹായകമായ രീതിയിൽ അവബോധം സൃഷ്ടിക്കാൻ പ്രേരണ നൽകുന്നുണ്ട്.

പ്രധാന വിളയിനങ്ങളുടെ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിൽ, ജൈവകൃഷിയോട് പ്രതികരിക്കുന്ന ഇനങ്ങൾ വികസിപ്പിച്ചെടുക്കുന്നതിനുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങൾക്ക് സർവ്വകലാശാല ഊന്നൽ നൽകിവരുന്നുണ്ട്. ഇതിനൊരു ഉദാഹരണമാണ് മികച്ച വിളവ് നൽകുന്ന 'ജൈവ' എന്ന ഒരു നെല്ലിനം കാർഷിക സർവ്വകലാശാല പുറത്തിറക്കിയിട്ടുള്ളത്..

കൂടാതെ, പ്രധാന വിളകളുടെ ജൈവകൃഷിയിലുള്ള അവബോധം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനാവശ്യമായ പരിശീലന പരിപാടികളും കാർഷിക സെമിനാറുകളും സർവ്വകലാശാലയുടെ വിജ്ഞാന വ്യാപന വിഭാഗം വഴിയും, മറ്റു കേന്ദ്രങ്ങൾവഴിയും സംഘടിപ്പിച്ചു നടത്തുന്നുണ്ട്.

ജൈവകൃഷി വ്യാപിപ്പിക്കുന്നതിനായി ഈ സാമ്പത്തിക വർഷം (2018-19) നടപ്പിലാക്കി വരുന്ന പദ്ധതികൾ അനുബന്ധമായി ചേർത്തിരിക്കുന്നു.

(ബി) തിരുവല്ലയിൽ നെൽപ്പാടങ്ങളിൽ (ബി) ശ്രദ്ധയിൽപെട്ടിട്ടുണ്ട്. കീടനാശിനി തളിയ്ക്കുന്നതിനിടയിൽ രണ്ട് കർഷകർ മരിക്കുവാനിടയായ സംഭവം നെൽപ്പാടങ്ങളിൽ ഉപയോഗിക്കുന്ന കീടനാശിനികളുടെ മാരകാവസ്ഥ വെളിപ്പെടുത്തുന്നതാണെന്ന കാര്യം ശ്രദ്ധയിൽപെട്ടിട്ടുണ്ടോ;

(സി) സംസ്ഥാനത്തെ കൃഷിഭൂമിയിലെ (സി) അമിതമായ രാസവള പ്രയോഗവും വിഷപ്രയോഗവും ഭൂമിയെ ദോഷകരമായി ബാധിക്കുകയും മനുഷ്യരെ മാരക രോഗങ്ങൾക്ക് അടിമകളാക്കുകയും ചെയ്യുന്നുവെന്ന റിപ്പോർട്ട് സർക്കാർ ഗൗരവമായി എടുത്തിട്ടുണ്ടോ; എങ്കിൽ ഇതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ സ്വീകരിക്കുന്ന നടപടികൾ എന്തൊക്കെയാണ്; വിശദമാക്കുമോ?

സംസ്ഥാനത്തെ കൃഷി ഭൂമിയിലെ അമിതമായ രാസവള പ്രയോഗവും വിഷപ്രയോഗവും ഭൂമിയെ ദോഷകരമായി ബാധിക്കുകയും മനുഷ്യരെ മാരക രോഗങ്ങൾക്ക് അടിമകളാക്കുകയും ചെയ്യുന്നുവെന്ന റിപ്പോർട്ട് സർക്കാർ ഗൗരവമായി എടുത്തിട്ടുണ്ട്. നിരോധിക്കപ്പെട്ട കീടനാശിനികൾ വിൽക്കുന്നതിനും ഇവയുടെ വിൽപ്പന തടയുന്നതിനും കീടനാശിനിയുടെ ഗുണനിലവാരം യഥാസമയം പരിശോധിക്കുന്നതിനും കർശന നടപടികൾ സ്വീകരിച്ചു വരുന്നുണ്ട്. കൃഷി ഓഫീസർമാരുടെ കുറിപ്പടിയില്ലാതെ കീടനാശിനികൾ വിൽക്കരുതെന്ന് നിർദ്ദേശം നൽകിയിട്ടുണ്ട്. "കീടനാശിനി ഉപയോഗം നിയന്ത്രിക്ക- സുരക്ഷിത ഭക്ഷണം ഉറപ്പുവരുത്തു" എന്ന സന്ദേശം കർഷകരിലേയ്ക്കും പൊതു ജനങ്ങളിലും എത്തിക്കുന്നതിനായി കൃഷി വകുപ്പിന്റെ ആഭിമുഖ്യത്തിൽ ബോധവൽക്കരണ ക്യാമ്പയിൽ സംഘടിപ്പിച്ചുവരുന്നു. എല്ലാ ഡിപ്പോകളിലും കീടനാശിനി ഉപയോഗരീതിയും പ്രയോഗക്രമവും വ്യക്തമാക്കുന്ന ബോർഡുകൾ ജനുവരി 31-ന് മുൻപ് പ്രദർശിപ്പിക്കുന്നതിനുള്ള നിർദ്ദേശം നൽകിയിട്ടുണ്ട്. സംസ്ഥാനത്ത് കീടനാശിനി തളിയ്ക്കുന്ന ജോലിയിൽ ഏർപ്പെടുന്ന കർഷക തൊഴിലാളികളെ മുഴുവൻ രജിസ്റ്റർ ചെയ്യുന്നതിനും അവർക്ക് എല്ലാ വർഷവും കീടനാശിനി പ്രയോഗരീതികൾ സംബന്ധിച്ച് ശാസ്ത്രീയമായ പരിശീലനം നൽകുന്നതിനും ഉദ്ദേശിക്കുന്നു. വിശാലമായ പാടശേഖരങ്ങളിൽ സൂക്ഷ്മ മൂലകങ്ങൾ, വളം , കീടനാശിനി മുതലായവ പ്രോൺ ഉപയോഗിച്ചുകൊണ്ട് പ്രയോഗിക്കുന്ന പൈലറ്റ് പ്രോജക്ട് കോട്ടയം

ജില്ലയിലെ പാടശേഖരങ്ങളിൽ പരീക്ഷണ അടിസ്ഥാനത്തിൽ ആരംഭിച്ചത് വിജയം കണ്ടതിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ കൂടുതൽ പ്രദേശങ്ങളിലേയ്ക്ക് ഈ സംവിധാനം പ്രയോജനപ്പെടുത്തുന്നതിനും കൃഷി വകുപ്പ് ഉദ്ദേശിക്കുന്നുണ്ട്.

കാർഷിക വിളകളുടെ ആരോഗ്യ പരിരക്ഷ ഉറപ്പുവരുത്തുന്നതിനായി കീടരോഗ നിരീക്ഷണം നടത്തി കർഷകർക്ക് കീടരോഗ ബാധയെപ്പറ്റി മുൻകൂട്ടി അറിവ് നൽകാനും, നിയന്ത്രണ മാർഗ്ഗങ്ങൾ സ്വീകരിക്കുവാനുള്ള ശാസ്ത്രീയ നിർദ്ദേശങ്ങൾ നൽകുവാനും പ്ലാന്റ് ഹെൽത്ത് ക്ലിനിക്കുകൾ സ്ഥാപിക്കുകവഴി കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. പ്ലാന്റ് ഹെൽത്ത് ക്ലിനിക്കിന്റെ ഭാഗമായ പെസ്റ്റ് സൂട്ടുകൾ കൃഷിയിടം സന്ദർശിച്ച് കീടരോഗ ബാധ സംബന്ധിച്ച മുന്നറിയിപ്പുകളും നിയന്ത്രണ മാർഗ്ഗങ്ങളും കർഷകർക്ക് നൽകുന്നു. ഇന്റർനെറ്റ് ആസ്പദമാക്കിയുള്ള Crop Pest Surveillance System എന്ന സേവനം ഇതുവഴി കർഷകർക്ക് ലഭിക്കുന്നു. കൂടാതെ കീടരോഗ നിർണ്ണയത്തിനുള്ള ഉപകരണങ്ങൾ, ശത്രു/മിത്ര കീടങ്ങളെ തിരിച്ചറിയാനുള്ള സ്പെസിമനുകൾ, കീടരോഗ ലക്ഷണങ്ങൾ സംബന്ധിച്ച പോസ്റ്ററുകൾ, ചാർട്ടുകൾ, ഫോട്ടോഗ്രാഫുകൾ എന്നിവയും, കൃഷി സംബന്ധവിവരങ്ങൾ അടങ്ങിയ ചെറു ലൈബ്രറികളും പ്ലാന്റ് ഹെൽത്ത് ക്ലിനിക്കുകളിൽ സ്ഥാപിച്ചിട്ടുണ്ട്. മണ്ണിന്റെ അമ്ലതാ പരിശോധനയും സത്തുലിത വള പ്രയോഗം സംബന്ധിച്ച നിർദ്ദേശങ്ങളും ക്ലിനിക്കുകൾ വഴി ലഭ്യമാക്കുന്നു. കീടരോഗ നിരീക്ഷണത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ പെസ്റ്റ് ബുള്ളറ്റിനും ഇതുവഴി ലഭ്യമാക്കുന്നു. തൻമൂലം ശത്രു / മിത്ര കീടങ്ങളെ തിരിച്ചറിയാനും, കീടബാധ അനുസരിച്ച് രാസകീടനാശിനികൾ പരമാവധി കുറച്ച് ജൈവിക നിയന്ത്രണ മാർഗ്ഗങ്ങൾ സ്വീകരിക്കാനും കർഷകർക്ക് കഴിയുന്നു.

ജൈവിക നിയന്ത്രണ മാർഗ്ഗങ്ങൾ വിപുലമായ തോതിൽ നടപ്പിലാക്കുന്നതിനും,

ബയോകൺട്രോൾ ഏജൻസിന്റെ ഉത്പാദനവും വിതരണവും വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിനും സ്റ്റേറ്റ് ബയോകൺട്രോൾ ലാബ്, പാരാസൈറ്റ് ബ്രീഡിംഗ് സ്റ്റേഷൻ എന്നീ സ്ഥാപനങ്ങളുടെ പ്രവർത്തനം മെച്ചപ്പെടുത്തുവാനും നടപടി സ്വീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്

വിളകളുടെ ജൈവ ശാസ്ത്രീയ പരിപാലന മുറകൾ പ്രതിപാദിക്കുന്ന "പാക്കേജ് ഓഫ് പ്രാക്ടീസസ്" (ജൈവ വിളപരിപാലനം) എന്ന പേരിൽ ഒരു പുസ്തകം കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാല പുറത്തിറക്കിയിട്ടുണ്ട്. ഓരോ വിളയ്ക്കും അനുയോജ്യമായ വളപ്രയോഗം , മറ്റു പരിചരണ മുറകൾ, കീടരോഗ നിയന്ത്രണ മാർഗ്ഗങ്ങൾ, എന്നിവ കൃത്യമായി പ്രതിപാദിക്കുന്ന ഈ പുസ്തകം ശാസ്ത്രീയ ഗവേഷണങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ വികസിപ്പിച്ചെടുത്തിട്ടുള്ളതാണ്.

S. M. M. M.

സെക്ഷൻ ഓഫീസർ

അനുബന്ധം

1. ക്ലസ്റ്റർസ്ഥാനത്തിലുള്ള ജൈവ കാർഷിക പ്രവർത്തനങ്ങൾ

ജൈവകൃഷി പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനായി ക്ലസ്റ്റർസ്ഥാനത്തിലുള്ള പ്രവർത്തനങ്ങളാണ് നടത്തി വരുന്നത്. 25 ഹെക്ടർ ഉൾക്കൊള്ളുന്ന ഓരോ ക്ലസ്റ്ററിനും 75000 രൂപയാണ് ധനസഹായമായി നൽകുന്നത്. കർഷകരുടെ കൂട്ടായ ജൈവ കാർഷിക പ്രവർത്തനങ്ങൾ ക്ലസ്റ്റർസ്ഥാനത്തിലായിരിക്കണം. നടപ്പു സാമ്പത്തിക വർഷം 251 ക്ലസ്റ്ററുകളിലായി 6275 ഹെക്ടർ സ്ഥലത്ത് ജൈവ ക്ലസ്റ്റർ കൃഷി വ്യാപിപ്പിക്കുന്നു.

2. ഇക്കോഷോപ്പുകൾ

ജൈവ ക്ലസ്റ്ററുകളിൽ ഉല്പാദിപ്പിക്കുന്ന ഉല്പന്നങ്ങൾ, മറ്റ് ഉല്പാദനോപാധികൾ എന്നിവയുടെ വിപണനത്തിനായി ഇക്കോഷോപ്പുകൾ പ്രവർത്തിച്ചു വരുന്നു. പുതുതായി ഇക്കോഷോപ്പുകൾ സ്ഥാപിക്കുന്നതിന് 2 ലക്ഷം രൂപയും കഴിഞ്ഞ വർഷം സ്ഥാപിച്ച ഇക്കോഷോപ്പുകൾക്ക് 1 ലക്ഷം രൂപ വീതവുമാണ് ധനസഹായം നൽകുന്നത്. 2017-18 വരെ സംസ്ഥാനത്ത് 214 ഇക്കോഷോപ്പുകൾ സ്ഥാപിച്ചിട്ടുണ്ട്. നടപ്പു സാമ്പത്തിക വർഷം 33 പുതിയ ഇക്കോഷോപ്പുകളാണ് സ്ഥാപിക്കുന്നത്. 149 പഴയ ഇക്കോഷോപ്പുകൾക്ക് ധനസഹായം നൽകുന്നുണ്ട്. ഇതുരണ്ടിനുമായി ആകെ 215 ലക്ഷം രൂപ വിനിയോഗിക്കും.

3. ജൈവ ഉല്പന്നങ്ങളുടെ നേരിട്ടുള്ള വിപണനം

ക്ലസ്റ്ററുകൾ ഉല്പാദിപ്പിക്കുന്ന ജൈവ ഉല്പന്നങ്ങൾ കോർപ്പറേഷൻ, മുനിസിപ്പാലിറ്റികൾ, ജില്ലാ ആസ്ഥാനങ്ങൾ എന്നിവിടങ്ങളിൽ വിപണനം നടത്തുന്നതിന് ഇതിനോടകം 32 നേരിട്ടുള്ള വിപണികൾ സ്ഥാപിച്ചിട്ടുണ്ട്. നടപ്പു സാമ്പത്തിക വർഷം 17 വിപണികൾക്കായി 30 ലക്ഷം രൂപയാണ് വിനിയോഗിക്കുന്നത്.

4. കാസർഗോഡ് ജില്ലയിൽ പി.ജി.എസ് സർട്ടിഫിക്കേഷൻ

കാസർഗോഡ് ജില്ലയെ സമ്പൂർണ്ണ ജൈവ കൃഷി ജില്ലയാക്കുന്നതിന്റെ ഭാഗമായി വി.എഫ്.പി.സി.കെ മുഖാന്തിരം പി.ജി.എസ് സർട്ടിഫിക്കേഷൻ നടത്തുന്നതിന് 1000 ഹെക്ടറിലേയ്ക്ക് 60 ലക്ഷം രൂപയാണ് ചെലവഴിക്കുന്നത്. ഹെക്ടറിന് 6000 രൂപ ക്രമത്തിലാണ് ധനസഹായം നൽകുന്നത്.

5. കട്ടനാട് ജി.എ.പി പദ്ധതി

കട്ടനാട്ടിൽ സുസ്ഥിര ജൈവ നെൽകൃഷി നടപ്പിലാക്കുന്നതിനും കട്ടനാട്ടിനെ പ്രത്യേക കാർഷിക മേഖലയാക്കുന്നതിനും ഉദ്ദേശിച്ചിട്ടുള്ള പദ്ധതിയാണിത്. ആലപ്പുഴ, കോട്ടയം, പത്തനംതിട്ട ജില്ലകളിലെ 27750 ഹെക്ടർ സ്ഥലത്തെ പാടശേഖരത്തിലാണ് പദ്ധതി നടപ്പാക്കുന്നത്. ഇതിനായി നടപ്പു സാമ്പത്തിക വർഷം 100 ലക്ഷം രൂപ വിനിയോഗിക്കുന്നു. കട്ടനാട്ടിലെ വരിനെല്ലിന്റെ നിയന്ത്രണം, കട്ടനാട് കരിമണ്ണിന്റെ പരിപാലനം, ജൈവ ഉപാധികളുടെ നിർമ്മാണം, കള നിയന്ത്രണ പരിശീലന പരിപാടികൾ, സംയോജിത കീട നിയന്ത്രണം എന്നിവയാണ് പ്രധാനമായും നടപ്പാക്കുന്നത്.

6. സമ്പൂർണ്ണ ജൈവ കാർഷിക മണ്ഡലം അവാർഡ്

ജൈവകൃഷി പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുന്നതിനും വ്യാപിപ്പിക്കുന്നതിനുമായി നിയോജകമണ്ഡലം (ഒന്നാം സമ്മാനം 15 ലക്ഷം രൂപ), കോർപ്പറേഷൻ (ഒന്നാം സമ്മാനം 3 ലക്ഷം രൂപ), മുനിസിപ്പാലിറ്റി (ഒന്നാം സമ്മാനം 3 ലക്ഷം രൂപ) , ഗ്രാമ പഞ്ചായത്ത് ജില്ലാതലത്തിൽ (ഒന്നാം സമ്മാനം 3 ലക്ഷം രൂപ) എന്നിങ്ങനെ മികവിന്റെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ അവാർഡുകൾ നൽകുന്നു. ഇതിനായി 63 ലക്ഷം രൂപയാണ് വിനിയോഗിക്കുന്നത്.

7. അവശിഷ്ട വിഷാംശ പരിശോധന

സംസ്ഥാന കൃഷി വകുപ്പ് പഴം-പച്ചക്കറികളിൽ സേഫ് റൂ ഊറ്റ് എന്ന പദ്ധതി ഘടകം പ്രകാരം

വെള്ളായണി കാർഷിക കേളേജിലെ 'കീടനാശിനി അവശിഷ്ട വിഷാംശ പരിശോധന' ലാബിൽ കർഷകരുടെ കൃഷിയിടങ്ങൾ, ഇക്കോഷോപ്പുകൾ, മാർക്കറ്റുകൾ എന്നിവിടങ്ങളിൽ നിന്നും പഴം, പച്ചക്കറി സാന്നിദ്ധ്യങ്ങൾ ശേഖരിച്ച് കീടനാശിനി അവശിഷ്ട വിഷാംശ പരിശോധന ടി ലാബിൽ പരിശോധിക്കുകയും പരിശോധന ഫലം കേരള സർക്കാരിന്റെ ഔദ്യോഗിക വെബ് പോർട്ടൽ www.kerala.gov.in ലും കേരള കാർഷിക സർവ്വകലാശാലയുടെയും കൃഷി വകുപ്പിന്റെയും വെബ് സൈറ്റുകളിലും പ്രസിദ്ധീകരിക്കുന്നു. മൂന്ന് മാസത്തിലൊരിക്കൽ ഇപ്രകാരം ഫലം പ്രസിദ്ധീകരിക്കുന്നുണ്ട്. ഈ പ്രവർത്തനങ്ങൾ വഴി അന്യ സംസ്ഥാന വിഷലിപ്ത പച്ചക്കറികളുടെ ഉപയോഗത്തിന് ഒരു പരിധി വരെ നിയന്ത്രണം ഏർപ്പെടുത്തുന്നതിന് കഴിഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. കൂടാതെ ഹോർട്ടിക്കൾച്ചർ കോളേജ് വെള്ളായണിക്കര (തൃശ്ശൂർ), പടന്നക്കാട് കാർഷിക കോളേജ് (കാസറഗോഡ്) എന്നീ സ്ഥാപനങ്ങളിലും കീടനാശിനി അവശിഷ്ട പരിശോധന ലാബ് പ്രവർത്തിക്കുന്നു.

8. സീറോ ബഡ്ജറ്റ് നാച്ചുറൽ ഫാമിംഗ്

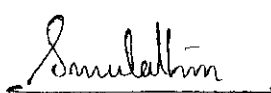
' സീറോ ബഡ്ജറ്റ് നാച്ചുറൽ ഫാമിംഗ് ' എന്ന പുതിയ കൃഷി രീതി കർഷകരിലേയ്ക്ക് എത്തിക്കുന്നതിനും അതിലൂടെ സുസ്ഥിര കൃഷി ചെലവു കുറഞ്ഞ രീതിയിൽ നടപ്പാക്കുന്നതിനും കർഷകർ സജ്ജമാക്കുന്നതിന് സീറോ ബഡ്ജറ്റ് നാച്ചുറൽ ഫാമിംഗിന്റെ പ്രയോക്താവായ പത്മശ്രീ. ശ്രീ. സുഭാഷ് പലേക്കറിനെ ഉൾപ്പെടുത്തി ശില്പശാല സംഘടിപ്പിക്കുകയുണ്ടായി.

9. ഫാം സ്കൂൾ & കർഷകർക്കുള്ള പരിശീലനങ്ങൾ

ജൈവകൃഷി രീതി കൂടുതൽ ഫലപ്രദമായ രീതിയിൽ നടപ്പാക്കുന്നതിനും വ്യാപിപ്പിക്കുന്നതിനും വേണ്ടി ഫാം സ്കൂളുകൾ, കർഷകർക്കുള്ള പരിശീലന പരിപാടികൾ എന്നിവ നടപ്പിലാക്കുന്നു. ഈ വർഷം ജൈവ കൃഷി സംബന്ധിച്ച് 76 ഫാം സ്കൂളുകൾ സംസ്ഥാനത്തുടനീളം പ്രവർത്തനം തുടങ്ങിയിട്ടുണ്ട്.

10. പരമ്പരാഗത കൃഷി വികാസ് യോജന (പി.കെ.വി.വൈ)

ഇത് ഒരു കേന്ദ്രാ വിഷ്ണുത പദ്ധതിയാണ്. 60:40 അനുപാതത്തിൽ കേന്ദ്ര, സംസ്ഥാന ഫണ്ടുകൾ ഉപയോഗിച്ച് ജൈവകൃഷി വ്യാപനം നടത്തുന്ന പദ്ധതിയാണിത്. മൂന്നു വർഷം തുടർച്ചയായി നടപ്പാക്കുന്ന ഈ പദ്ധതിയിൽ ക്ലസ്റ്ററൊന്നിന് 14.95 ലക്ഷം രൂപയാണ് ധനസഹായം. കർഷകർക്കുള്ള ബോധവൽക്കരണം, ക്ലസ്റ്റർ അംഗങ്ങൾക്കുള്ള പരിശീലന പരിപാടികൾ, ജൈവ ഉല്പാദനോപാധികളുടെ നിർമ്മാണം, ജൈവവളം, ജൈവ കീടനാശിനികൾ എന്നിവയുടെ ഉല്പാദനം, മണ്ണ് പരിശോധന, പി.ജി.എസ് സർട്ടിഫിക്കേഷൻ, ഓർഗാനിക് മേളകൾ, മൂല്യവർദ്ധിത ഉല്പന്നങ്ങൾ നിർമ്മിക്കുക ഇവയാണ് പ്രധാന പ്രവർത്തനങ്ങൾ. 619 ക്ലസ്റ്ററുകൾ മുഖേന 12380 ഹെക്ടർ സ്ഥലത്ത് പദ്ധതി പ്രവർത്തനങ്ങൾ ആരംഭിച്ചു കഴിഞ്ഞു. കൂടാതെ ഈ സാമ്പത്തിക വർഷം (2018-19) പുതുതായി 110 ക്ലസ്റ്ററുകളുടെ പ്രവർത്തനം ആരംഭിച്ചിട്ടുണ്ട്.

 സമുലതിൻ ദാമിൻ